

Ararşi ve Terörü İslâm'la Birlikte Anma Cehaleti Veya Art Niyetliliği

Cemal AĞIRMAN*

Giriş

İslâm'ın hakikatını, amacını ve kaynağını bilenler; inancı, milliyeti, devleti ve ideolojisi ne olursa olsun, onu anarşi ve terörle anmanın mümkün olmadığını görür. Haksızlık, adaletsizlik, yağma ve ölüm demek olan anarşi ve terörün, kaynağı Allah, adı barış ve selâmet, amacı her iki dünyada da insanlığı mutlu etmek olan bir dinde yeri olamaz, olursa kaynağı ilahî olamaz. Sadece şu âyet bile bunu açıkça ortaya koymak için yeterlidir: *"Fakat onlar ne yaparlarsa yapsınlar, sen yine de kötülüğü en iyi tarzda sav! Biz onların, senin hakkındaki asılsız iddialarını pek iyi biliriz."*¹

Yunanca bir kelime olan ve, *"hükümetin olmaması"* veya *"hükümetin olmama hali"* anlamına gelen anarşi, *"hükmedenin olmaması"*, *"otoritenin bulunmaması"* demektir.² Bir düşünce akımı olarak anarşizm, Kropotkin'in de ifade ettiği gibi sermayenin yanı sıra hukuk, otorite ve devlete de saldıran, 'tamamen hükümet ya da devlet karşıtı olmak'tan ziyade 'hiyerarşiye karşı olan bir hareket'tir.³ Çünkü hiyerarşi, otoriteyi

* Doç. Dr. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.
E-mail: cemalagirman@hotmail.com

¹ Mu'munûn, 23/96.

² Longman-Metro Büyük İngilizce Türkçe-Türkçe Sözlük, (Türkçeye Uygulayan: Güngör Oktay), s. 38-39; Türkçe Sözlük, (haz. Hasan Eren ve dğr.) Ankara 1988, I, 68, (Türk Dil Kurumu).

³ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Anar%C5%9Fizm>

içeren kurumsal yapıdır. Devlet ise, hiyerarşinin ulaşmış olduğu en ileri biçimidir. Dolayısıyla anarşizm; politik, ekonomik veya toplumsal hiyerarşilerin olmadığı bir toplum yaratmayı hedefleyen politik bir kuramdır. Ana düşünce olarak, insanların, devlet olmadan da âdil, uyumlu bir düzen içinde yaşayabileceklerini, insanlar üzerinde bir devlet sistemi kurulmasının, onlara zarar verip kötülük ettiğini savunan sosyal felsefe ve politik cereyanın adıdır.⁴ Bazı savunucuları, her ne kadar anarşinin kaos demek olmadığını iddia ediyor olsalar da, hiç şüphesiz ‘hükümeteşizlik’ ve ‘otoritesizlik’ doğal olarak kaos ve düzensizlik yaratan bir olgudur.

Çokça kullanılan bir terim olmasına rağmen terörün kabul edilmiş uluslararası ortak bir tanımı hâlâ yapılabilmiş değildir. Bunun başlıca nedeni bir tarafın terörist ilan ettiğini, diğer tarafın özgürlük savaşçısı olarak nitelemesidir.

Kelime olarak, ‘yıldırma ve sindirme’ yoluyla insanlara belli düşünce ve davranışları benimsetmek için ‘zor kullanma’ ya da ‘tehdit etme’ eylemi anlamına gelen terör, "siyasi bir amaç ve motivasyon içeren, herhangi bir ülkenin meşru güçleri dışındaki güçlerce gizli olarak planlanan, yürütülen ve eyleme dönüştürülen, sivilleri hedef alan şiddet hareketleri"⁵ olarak tanımlanabilir. Diğer bir tanıma göre terör; yönetimi, devleti, memleketi ele geçirmek gibi siyâsî hedeflere ulaşmak amacıyla, devlete, halka, ya da bireylere korku vermek, yıldırma, dehşete düşürmek gibi sistemli, plânlı şiddet eylemlerine başvurmadır.⁶ Terör, büyük çaplı korku veren ve bireylerde yıldınlık yaratan bir eylem durumunu ifade ederken; terörizm, siyasal amaçlar için mevcut durumu yasadışı yollardan değiştirmek amacıyla örgütlü, sistemli ve sürekli terör eylemlerini kullanmayı bir yöntem olarak benimseme durumudur.⁷

Anarşî Ve Terörün Kur’an’daki Karşılığı

“Anarşî ve terör” kavramlarının Kur’an terminolojisindeki karşılığı, “fitne”dir. Asıl olarak altın ve gümüş gibi ‘herhangi bir maden cevherini, iyisini kötüsünden ayırmak için ateşe atmak’ anlamına gelen fitne/terör, sözlükte; ‘azap, belâ, musibet ve

⁴ Doęan, D. Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul 1996, s. 54.

⁵ Kökdemir, Doęan, “Bir İnsan Davranışı Olarak Terör”, *PİVOLKA Savaş Özel Sayısı*, (2003), 16-18, <http://www.elyadal.org/arge/birinsan.htm>

⁶ <http://www.elyadal.org/arge/birinsan.htm>

⁷ http://www.diyarbakir.pol.tr/terror/terror_nedir.htm

imtihan’ anlamlarının yanı sıra; ‘*azap, belâ ve musibete sevk eden şey*’ manalarına da gelir.⁸

‘Fitne’ kelimesi; Kur’an’da *şirk, küfür, günah, bozgunculuk, kavga, ihtilâl, isyan, anarşi, kargaşa, bölücülük, fesat, imtihan, belâ, musibet, azap, işkence, zarar verme, sabotaj, sapıklık* gibi mânalarda kullanılmış, ‘insanlara sıkıntı veren’ her şey ‘fitne’ kapsamına alınmıştır.⁹ Buna göre fitne, ‘*Müslümanlar arasında bölücülük yapmak; onları sıkıntıya, zarara, günaha sokmak, insanları isyana kıskırtmak*’; kısaca ‘*isyan, kargaşa, tefrika/bölücülük*’ demektir.

Terörün Vahâmeti

Bazı suç ve günahlar vardır ki, zararı ve etkisi bütün toplumu kapsar. O günahın sebep olacağı fitne ve karışıklık, getireceği sıkıntı ve bela, sadece o günahı işleyenleri perişan etmekle kalmaz, günaha bulaşanlarla birlikte bulaşmayanlara da isabet eder; suçsuzları da içine alarak kurunun yanında yaşı da yakar.¹⁰ Terör/fitne bu kabil suç ve günahların başında gelir. Hz. Peygamber bu kapsama giren suç ve günahları, geminin içinde bulunup da dibini delmeye uğraşan bir kimsenin eylemine benzetir. Bu fitne, o geminin içinde bulunanlardan sadece gemiyi delen ve ona yardım edenleri değil, hiç haberi olmayanlara varıncaya kadar hepsine isabet edecek şekilde bir musibet olarak ortaya çıkar. Bazen bu işten haberdar olmayanlar, hazırlıksız yakalanacakları için diğerlerinden daha zararlı çıkarlar.¹¹

Terör, medeniyetlerin gelişmesine engel olan, insanlığı geriye götüren büyük bir beladır. Her türlü gelişmeyi engellediği gibi toplumda yarattığı güvensizlik ve belirsizlikle girişimciliği de yok eder. Terörün en önde gelen amaçlarından biri, güvensizlik ve belirsizlik ortamı meydana getirmektir. Güvensizlik, insanlarda geleceğe yönelik kaygıları artırırken, belirsizlik buna ek olarak kontrolsüzlük de meydana getirir. Ümitsizliğin hakim olduğu toplumlarda bilim üretilmediği gibi, keşifler de yapılamaz.

⁸ Râğib el-İsfahânî, Ebu'l-Kâsım el-Hüseyn b. Muhammed: *el-Müfredât fi ğarîbi'l-Kur'ân*, th., Muhammed Seyyid Geylânî, Beyrut ts., “*ftn*” md., s. 559-560.

⁹ Abdülbakî, Muhammed Fuad, *el-Mu'cemu'l-mufehres li-elfâzi'l-Kur'ani'l-Kerim*, İstanbul 1982, s. 511-512; İbn Manzûr, Ebu'l-Fadl Cemalüddin Muhammed b. Mükerrrem, *Lisânü'l-arab*, Beyrut ts., 317-320; Râğib, *Müfredât*, “*ftn*” md., s. 559-560.

¹⁰ Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul 1971, IV, 2387-2388.

¹¹ *Buhârî*, Şerike 6, Şehâdât 30; *Tirmizî*, Fiten 16; *Ahmed b. Hanbel*, IV, 268, 269, 270, 273.

Değişen dünya dengeleri ve uluslararası ilişkilerdeki farklılaşmalar sonucunda, sıcak savaşlar, yerini soğuk savaş metotlarına bırakmıştır. Soğuk savaşın gereği olarak ortaya çıkan psikolojik savaş türü ve bu savaşın vazgeçilmez unsuru düşük yoğunluktaki çatışmalar (Low Intensity Conflict), terör kavramını da beraberinde getirmiştir. Psikolojik savaşın bir unsuru olan terörizm, genel olarak, zaten var olan ya da sun'i olarak oluşması sağlanan ihtilalci fikir ve hareketlerin, belirli bir amaç için harekete geçirilmesi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen toplumlardaki dengesizlik ve aksaklıkların, hoşnutsuz kişilerin ortaya çıkmasına yol açtığı ve birtakım güçler ve devletlerin terörü, hedeflerine ulaşmada bir araç ve baskı unsuru olarak gördükleri müddetçe terörizm varlığını devam ettirecektir.¹²

Şer Güçler Her Fırsatı Kullanır

Bireylerin devlete veya topluma karşı meydana gelen hoşnutsuzluklarını, şer güçlerin fırsat bilip onları mensubu buldukları devletin aleyhine örgütlemeleri, asrın olayı değil, kökleri tarihin derinliklerine kadar uzanan bir olgudur. Bilindiği üzere Kâ'b b. Mâlik herhangi bir mazereti olmadığı halde Tebuk Savaşı'na katılmamış, ceza olarak da geçici olarak toplumsal tecride maruz kalmıştı. Hz. Peygamber Kâ'b'ın durumunu açıklığa kavuşturacak vahyi beklemeye koyulmuş, bunu da kendisine bildirmişti. Vahyin gelişini bekleyen toplum, Kâ'b ile selâmı dahi kesmişti. Onun bu durumunu fırsat bilen Gassân Emîri/devlet başkanı, Kâ'b'ı İslâm devletinin aleyhine kullanmak için ona şöyle bir mektup göndermişti: *"Aldığımız habere göre arkadaşınız/yöneticiniz size uygunsuz davranarak eziyet etmektedir. Allah sizi horlanacağınız ve hukukunuzun zayi olacağı/çiğneneceği bir yerde bırakmasın. Bize sığının, size ikram ederiz."*¹³ Dikkat edilirse Müslüman olmayan bir toplumun lideri 'Allah'ı, diğer bir ifade ile 'dinî argümanlar'ı kullanarak Kâ'b'ı saflarına çekmeye çalışmaktadır. Günümüze ışık tutması açısından olayın bu yanı son derece çarpıcıdır.

Olayın bu yönüne bakıldığında bin dört yüz küsur sene geçmesine rağmen aslında hiçbir şeyin değişmediği görülecektir. Düşmanın görevi her türlü fırsatı değerlendirmektir. Düşman, haklı verilen bir cezayı ve her türlü argümanı aleyhte kullanabilmektedir. Burada önemli olan devlet ve birey ilişkilerinde azami

¹² http://www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_nedir.htm

¹³ *Buhârî*, Megâzî 79; *Müslim*, Tevbe 53.

derecede adaleti gözetmek ve hakka râzı olmaktır. Bu mektup karşısında Kâ'b'ın duruşu olağanüstü bir bağlılık, doğruluk ve dürüstlük örneğidir. Medine çarşısında dolaşırken eline tutuşturulan mektubu okuyunca, Kâ'b, “*Bu da bir başka belâ/imtihan vesilesi*” diyerek onu fırına atmıştı. En zor anlarda bile şer güçlerin, bireysel açıdan yaldızlı, fakat toplumsal ve devlet açısından son derece çirkin ve tehlikeli olan davet ve girişimlerini, elinin tersiyle itip çöpe/fırına atma erdemliğini gösterebilmiştir. Zamanı ve dönemi ne olursa olsun, böyle bir erdemlik her bireyin şiarı olmalıdır.

İdeal Bireyler Yetiştirmek Devletin Görevidir

Şüphesiz burada hem devlete ve hem de bireye düşen görevler vardır. Devlet vatandaşını yetiştirirken ona dinî, ahlâkî ve kutsal değerlerini de öğretmeli ve benimsetmelidir. Devlete küsmek, baş kaldırmak İslâm inancında en büyük suçlardan biridir. Yöneticilerin yanlış icraatlarına kızıp terör estirmek, meşru merkezi otoriteye baş kaldırmak, suçsuz insanları öldürmek, ırkçılık yaparak devleti bölmeye kalkışmak gibi insanlık suçu olan eylemlerin, adını *sulh, selâmet, barış, huzur* anlamına gelen ‘selâm’ kökünden alan, böylece barışı ve huzuru sürekli beyinlere kazıyan bir dinde asla yeri olamaz. Müslüman olduğu halde terör eylemlerine girişen bireylerin bilgi ve eğitim eksikliği bulunduğu muhakkaktır. Zira terör; devletin birliğini, toplumun huzur ve saadetini bozmak; merkezî otoriteye baş kaldırmak, toplumun gelişmesine engel olup fakirleştirmek, yokluk ve sıkıntılara maruz bırakmak; sağlık, eğitim, refah ve buna benzer hizmetlerin yaygınlaşmasını engellemek, suçsuz insanları öldürmek gibi suç ve günah olan eylemlerin ortak adıdır. Bütün bu eylemlerin İslâm değerler sisteminde hem dünyevî ve hem de uhrevî cezaları vardır. İnsan hayatı sadece dünya hayatından ibaret değildir. Bu dünyada yapılan her eylemin –müspet ya da menfî- hayatın ikinci fakat ebedî olan safhasında karşılığı mutlaka görülecektir. Bunu düşünen bir insan, terör eylemleriyle ebedî olan âhiret hayatını mahvetmez. Çünkü İslâmiyet, her türlü terör, zulüm ve ihaneti yasaklar; zarara zararlar karşılık vermez; her türlü anarşi ve bozgunculuğa şiddetle karşı çıkar. Bütün bu olumsuz eylemler İslâm'ın gönderiliş amacına terstir. Çünkü İslâm dini, adaleti tesis etmek, azgın nefislerin tahakküm ve istibdadını kırmak, insan vicdanını ve davranışlarını itidal hale/orta düzeye getirmek için gönderilmiştir.

Hz. Peygamber'in güzel ahlâkı tamamlama misyonu bunun en büyük kanıtıdır.¹⁴

Kur'an, terörle birlikte her türlü fitne ve fesadı da lânetler; fitne çıkartan, toplum hayatında fitneye vesile olan ve yönetime geçtiği zaman fitne tohumları ekenlerin ifsat ve şerlerine dikkati çekerek bozgunculuğun dehşetini, fitnenin vahametini açık bir biçimde ortaya koyar ve şöyle der: *"O yeryüzünde iş başına geçti mi, orada fesat çkarmaya, ekini ve zürriyeti kökünden kurutmaya koşar. Allah fesadı/bozgunculuğu sevmez."*¹⁵

Hayatın Kutsallığı Ve Adam Öldürmenin Günahı

İnsan hayatı kutsaldır. Herkes, basit bir empati ile başkasının hayatının kutsallığını kabul edip korunmasına yardım etmesi gerektiğini kavrayabilir. Haksız yere bir başkasının hayatına son veren bir kimse yalnızca bir kişiye zulmetmekle kalmaz, bütün insanî değerlerini de kaybetmiş olur. Böyle bir kimsede, insan hayatının kutsallığıyla ilgili hiçbir değer, başkalarına karşı hiçbir merhamet duygusu kalmaz. Artık o bütün insanlığın düşmanıdır. Buna karşılık, eğer bir kimse bir tek insanın hayatının korunmasına yardım ederse, o tüm insanlığa yardım etmiş olur.

*"Kim bir nefsi, bir başka nefse ya da yeryüzündeki bir fesada karşılık olmaksızın (haksızca) öldürürse, sanki bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de onu (öldürülmesine engel olarak) diriltirse, bütün insanları diriltmiş gibi olur. Andolsun, peygamberlerimiz onlara apaçık belgelerle gelmişlerdir. Sonra bunun ardından onlardan birçoğu yeryüzünde ölçüyü taşımışlardır."*¹⁶

İslâm, hayat ve barış dinidir. Haksız yere adam öldürmek, Allah'a ortak koşmaktan hemen sonra gelen büyük bir günahdır. Her insanın canı kutsal ve dokunulmazdır. Hz. Peygamber, Veda Hutbesinde, *"Şüphesiz kanlarınız, mallarınız, namus ve haysiyetiniz birbirinize haramdır; şu beldeniz Mekke ve içinde bulunduğunuz bu kutsal ay nasıl saygın ise kanlarınız, mallarınız, namus ve haysiyetiniz de öylece saygın ve dokunulmazdır/birbirinize haramdır. Yakında rabbinize kavuşacak ve amellerinizden sorulacaksınız. Dikkat edin! Sakın benden sonra birbirinizin*

¹⁴ *Buhârî*, Menâkıbu'l-ensâr 33, Edeb 39; *Müslim*, Fedâilu's-sahâbe 133; *Muvattâ*, Hüsnü'l-huluk 8; *Ahmed b. Hanbel*, II, 381.

¹⁵ Bakara, 2/205.

¹⁶ Mâide, 5/32.

boynunu vurmak suretiyle kâfirliğe dönmeyiniz."¹⁷ sözleriyle haksız yere cana kıymanın küfürle eşdeğer olduğunu bildirmiştir.

Hz. Peygamber bir başka sözünde Müslümanın Müslümana karşı silah kuşanmasını yine küfür olarak ifade etmiştir.¹⁸ Çünkü savaş ve Allah'ın müsaade ettiği benzer gerekçeler dışında O'nun verdiği canı hiç kimsenin alma hakkı yoktur.¹⁹ Bu nedenle haksız yere adam öldürmek Allah'ın hakkına tecavüzdür ve bu haksız eylem Allah'a ortak koşmakla eş tutulmuştur.

Kur'an "*yeryüzünü fesata verme*" kavramı üzerinde ısrarla durur ve "*Yeryüzünde bozgunculuk yapmayınız!*" hitabıyla bundan şiddetle sakındırır.²⁰ 'Yeryüzünü fesata verme'nin bir anlamı 'anarşi ve terör'dür. Âyette 'arz'dan kastedilen, kanun ve düzenin devamının aleyhine, haklı ve meşru yönetim sistemine karşı savaşmak demek olduğu ülke veya bölgedir. Allah'ın Hz. Peygamber'i göndermesinin bir nedeni de, dünyada dirlik ve düzeni tesis etmektir. Böyle bir nizamı bozmaya çalışmak, gerçekte Allah ve Rasûlü'ne karşı açılmış bir savaştır. Nitekim *şirk*²¹, *haksız yere adam öldürmek/terör*²² ve *zina*²³ en büyük günahlardan sayılmıştır. Bu üç büyük günah din, medeniyet ve insanlık aleyhine işlenen cinayetlerdir.

İslâm'a göre fitne/terör, adam öldürmekten daha kötüdür.²⁴ Çünkü terör sadece kurbanlarını değil, toplumun bütününe zarar verir, herkesi rahatsız ve tedirgin eder: "*Bir de öyle bir fitneden sakının ki o içinizden yalnız zulmedenlere dokunmakla kalmaz, hepinize şamil olur. (umuma sirayet edip hepsini perişan eder.) Biliniz ki Allah'ın cezalandırması şiddetlidir.*"²⁵

Âyette belirtildiği gibi teröre bulaşan fert veya toplumlara Allah'ın cezası çok şiddetli olacaktır. Bu cezanın bölgesel kalkınma, toplumsal huzur ve refahın engellenmesi, korku ve endişe gibi dünyevî boyutunun yanı sıra uhrevî boyutu da vardır. Örneğin kasıtlı ve suçsuz insanları öldürmenin cezası kıyamette ebedî cehennemdir: "*Bir müminin diğer mümini yanlışlık dışında*

¹⁷ *Buhârî*, Hac 132; Müslim, Kasâme 2.

¹⁸ Ahmed b. Hanbel, I, 439.

¹⁹ En'am, 6/151.

²⁰ Bakara, 2/11, A'raf, 7/56, 85, Muhammed, 47/22.

²¹ İsrâ, 17/39.

²² İsrâ, 17/33.

²³ İsrâ, 17/31.

²⁴ Bakara, 2/191.

²⁵ Enfâl, 8/25.

öldürmesi asla caiz değildir...’’²⁶ “Kim bir mümini kasten öldürürse, cezası, içinde ebedî olarak kalacağı cehennemdir. Allah ona gazab ve lanet etmiş ve onun için büyük bir azab hazırlamıştır.’’²⁷ Kur’an’ın bu kesin hükmü karşısında bir müminin başka bir mümini kasıtlı olarak öldürmesinin hiçbir gerekçesi olamaz. Bu kesin hükmün yanı sıra İslâm’ın öngördüğü ‘din kardeşliği’yle de bağdaşmaz. Irkı, rengi, dili ne olursa olsun, İslâm, mensuplarının bir arada yaşama bağı, ‘İslâm kardeşliği’ temeline bağlamıştır. İslâm kardeşliği, kan kardeşliğinden de öte bir kardeşliktir. Mekke’den Medine’ye hicret eden Muhacirlere karşı Medine halkı Ensarın sergilediği tutum bunun en bariz örneğidir. Medine Müslümanları, giydikleri elbiseden başka hiçbir şeyleri olmayan Muhacirlerle her şeylerini paylaşmışlardı. Hz. Peygamber’in, bir Müslümanın diğer bir Müslüman kardeşini kasten öldürmesini ‘küfürle özdeş’ kabul etmesinin bir sebebi de budur. Oysa küfür, dünya ve âhîret hayatını bütünüyle mahveden bir suçtur. Bütün bunlar, suçsuz yere adam öldürmenin makulleştirilecek, meşru kılıfa sokulacak hiçbir yanının bulunmadığını gösterir.

Müslüman bir toplumda ayrılıkçılık yapmanın günahı ve cezası adam öldürmekten de ağırdır. Çünkü “fitne çıkarmak, adam öldürmekten daha kötüdür.”²⁸ Müslüman toplumun varlığını ve değerlerini hayata geçirme imkânı bulduğu bağımsız bir devleti güçsüzleştirmenin, parçalama çabası içinde olmanın dünyevî ve uhrevî cezası tahayyül edilemeyecek kadar büyüktür. Çünkü ‘devlet’; düzen, intizam, tertip, mükemmeliyet ve mutluluk demektir; kanun, nizam, kural ve prensiplerle belli bir mekânda istikrarlı bir şekilde itaate dayalı mutluluk ve âhengin ifadesidir. Bu yüzden ‘devlet’, insan için vazgeçilmez bir nimettir. Bağımsız bir devlet olmadan ne bir değer ve ne de bir inanç hayata geçirilebilir. Toplum, inanç ve değerlerini ancak devletiyle yaşayabilir. Beşer için ‘devlet’ bu kadar hayatîdir. Çünkü insan, kendisine emredilenlere, kendisi ve diğer varlıklar için hayırlı olan kurallara bir ‘melek’ tabiatında uyamadığı için beşerî bir otoriteye ihtiyacı kaçınılmazdır.

Bir mümini öldürmek büyük bir cinayet ve haram olmakla beraber, anlaşmalı, mülteci ve barış yanlısı gayri müslimlerin

²⁶ Nisâ, 4/92.

²⁷ Nisâ, 4/93.

²⁸ Bakara, 2/191.

öldürülmesi de yasak ve haramdır. Onun için bir Müslümanın, Müslüman olmayan birini kasten öldürmesi asla caiz ve cezasız değildir. Müslüman, nefsi müdafaa ve savaş dışında bireysel olarak adam öldüremez. İslâm'ın savaş politikası dahi, ilk saldıran taraf olmayı değil, bir saldırı karşısında savunma amaçlı harekete geçmeyi benimser. Hz. Peygamber, “*Savaşı temenni etmeyiniz, ancak saldırıya maruz kaldığınızda yani savaş kaçınılmaz olduğunda da sabır ve sebat gösteriniz.*” buyurmaktadır.²⁹

Bir Müslüman, sebebi ne olursa olsun bireysel olarak hiç kimseye ceza vermeye kalkışamaz; bu amaçla hiç kimseye zarar veremez. Ceza vermek devletin işidir. Devlet ceza verirken âdil yargılama yapmak zorundadır. Ancak, devlet herhangi bir nedenle bu adaleti sağlayamazsa mağdur olan taraf, intikam hisleriyle karşı tarafı cezalandırmaya kalkamaz. Böyle bir hak ve yetkiye sahip değildir. Böyle bir teşebbüs, anarşi ve teröre neden olur. Cezalandırmada haksızlığa uğrayan Müslüman, âhirette hakkını alacağından şüphe etmemelidir. Dünyada gerçekleşmeyen adalet, âhirette mutlaka gerçekleşeceğinin inancı ve bilincinde olmalıdır. Bu inanç ve bilincini kaybeder ve kendisi ceza vermeye kalkarsa, bu kez kendisi de kâtil durumuna düşer ve cehennemi hak etmiş olur.

Kazaen öldürülenlere takdir edilen diyetin miktarına bakıldığında, inanç zayıflığı nedeniyle kolay kolay adam öldürmeye teşebbüs edilemeyeceğinin yanı sıra kazara kâtil durumuna düşmemek için de ne kadar dikkatli olunması gerektiği açıkça görülmektedir. İslâm'da öldürülen kimsenin ailesine verilecek olan kan diyeti yüz deve veya iki yüz inek ya da ikibin keçi olarak belirlenmiştir.³⁰

İslâm, suçların önlenmesinde verilecek maddî cezanın yanı sıra tevbe etmeyi de öngörür. Zira, sadece ceza ile yetinmede pişmanlık, kendi kendini kınama, vicdan azabı ve nefsin ıslah olması sözkonusu olmamaktadır. Bunun aksine kişide nefret, zıtlasma ve antipatik duygular hakim olur. Bu nedenle Allah Teala keffaret ve tövbeyi birlikte emreder. Böylece günahkâr olan kişi iyi ameller, fedakârlıklar ve Allah'a itaat gibi davranışlarla ancak kalbini temizleyip pişmanlık ve vicdan azabı içinde Allah'a

²⁹ *Buhârî*, Cihâd 112, 156; *Müslim*, Cihâd 19, 20; *Ebû Dâvûd*, Cihâd 89; *Dârimî*, Siyer 6.

³⁰ Abdulğani el-Ğanîmî el-Meydânî, *el-Lubâb fi Şerhi'l-Kitâb*, İstanbul trs., , III, 152-153, (Dersaâdet Kitabevi)

yönelebilir. Bu şekilde günah işleyen kişi sadece o günahından kurtulmakla kalmaz, gelecekte suç ve günah işlemekten de sakınır.

Terör Cihat Aracı Olamaz

İslâmiyet’le terörü birlikte zikredenler, terörün cihat aracı olarak kullanıldığını ifade ederler. Bu ifade kim tarafından kullanılırsa kullanılsın, doğru bir yargı değildir. Çünkü terörün muhatabı olmadığı gibi kazananı da olmaz. Kazananı mümkün olmayan bir mücadelenin cihat olması elbette düşünülemez. Böyle bir isimlendirme doğru değildir. Şayet ısrarla böyle bir isimlendirme yapılıyorsa, bu isimlendirmeyi yapanlar, terörün tarafında yer alıyorsa, kendilerine taraftar bulmak, işin gerçeğini bilmeyen Müslümanların desteğini almak amacıyla yapıyor olabilirler. Şayet bu isimlendirmeyi başkaları yapıyorsa, belli bir kitleyi suçlu duruma düşürmek ve o kitleyi hedef haline getirip imha etmek, politik birtakım pazarlıklara konu etmek, zayıflatmak gibi amaçlar peşinde oldukları söylenebilir.

Burada önemli olan terörün cihat aracı olamayacağını Müslümanlar tarafından bilinip benimsenmesidir. Hangi tarafta yer alırsa alsın bu noktada ısrarcı olanlar ya İslâmiyet’i bilmemekte veya biliyorlar da böyle bir tanımlama ile menfaatlerini elde etmeyi ummaktadırlar. Ancak böylelerinin iyi niyetinden şüphe etmemek mümkün değildir.

Terörün Önlenmesinde İnancın Rolü

Doğru ve sağlam bir inanç terörü önler. Gereğesi ne olursa olsun, devlet otoritesinin ilan ettiği savaşın dışında, kasıtlı olarak adam öldürmenin Kur’an’a göre ebedî veya uzun bir müddet cehennemde kalmayı gerektiren büyük günahlardan biri olduğuna göre, âhirette hesap vermeyi kabul eden bir kimse böyle bir suçu işleyemez.

*“Kim bir mümini kasten öldürürse, cezası, içinde ebedî olarak kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap ve lânet etmiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.”*³¹ Bu ilâhî hitap karşısında suçsuz ve masum bir insanı, aklı başında bir insan öldüremez. İman buna engel olur. Böyle bir şey bir Müslüman için ancak hata ile mümkün olabilir.

³¹ Nisâ, 4/93

Adam öldürmek bütün dinlerde haram kılınmıştır. Çünkü hayat, her şeyden önce Allah'ın hakkıdır, onu ancak kendisi alabilir.

Kur'an'ın ifadesine göre dünya hayatından hiçbir şey, bir Müslümanın kanına denk değildir. Sulh döneminde Müslim gayri Müslim herkesin kanı dokunulmazdır.

Kur'an'ın âyetlerini özümseyen bir Müslüman'ın ruhunda düşmanlık, kin ve nefret olamaz. En büyük düşmanıya bile bir nevi kardeşlik bağı bulunduğunu bilir. Ayrıca Yunus'un deyiminde Müslüman yaratılanı hoş görür, yaratandan ötürü. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de, bir kısım insanların zararlarının diğer bir kısım insanlar tarafından engellenmesi neticesinde mabetlerinin zararlarından korunduğunu ifade ederek, inananların dikkatlerini zararların önlenmesine çekmektedir: "... Çünkü, Allah insanlar birbirlerine karşı savunmasız bırakılsaydı, şüphesiz o zaman, içlerinde Allah'ın isminin çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler (çoktan) yıkılıp gitmiş olurdu."³²

Terörün Önlenmesinde Ahlâkın Rolü

Yüce Allah bütün insanlığa numune-i imtisal/uyulacak bir model olarak sunduğu Hz. Muhammed'i (s.a.), rahmet ve şefkat peygamberi olarak göndermiştir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah, "(Rasûlüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."³³ buyurmaktadır. Hz. Peygamber, güzel ahlâkın bütün tezahürlerini hayatında en güzel bir şekilde fiilen sergilemiş,³⁴ hayatı boyunca ahabını fitneden sakındırmış, büyük bir hassasiyetle fitneden kaçınmayı emretmiştir.³⁵ Onun ahlâkını örnek alan bir insan teröre bulaşamaz. Onun için terörün önlenmesinde yapılması gerekenlerden biri, din referanslı güzel ahlâkın insanlar arasında yaygınlaştırılmasıdır. Çünkü dinî temeli olmayan ahlâkın manevî yaptırım gücü zayıftır. Allah'a bağlı olan, helâl ve haramı bilen, âhiret inancına sahip yaptıklarının cezasını çekeceğini benimseyen, dünyanın geçici, âhiretin ebedî olduğuna inanan bir insan, hangi sebep ve gerekçe ile olursa olsun, insan öldüremez, terör yapamaz.

Dinî ahlâkın yaşanmasıyla pek çok güzel ahlâk özelliği ortaya çıkarken, dinden uzak bir toplumda her türlü olumsuzluk, zorbalık, anarşi, vahşet ve terör gelişir. Yardımlaşma, fedakârlık, dürüstlük

³² Hac, 22/40.

³³ Enbiyâ, 21/107.

³⁴ Kalem, 68/4.

³⁵ *Buhârî*, İmân 12, Salât 63, Fiten 1, 15, Daavât 35; *Müslim*, Cennet 67; *Ahmed b. Hanbel*, III, 91, 177, 254.

gibi meziyetler ortadan kalkar. İnsanlar sadece kendi çıkarlarını düşünür, yalnızca kendi rahatlarını kollar ve kendi menfaatleri için çalışır hale gelirler. Ancak, dinin yaşanması, hiç şüphesiz toplumda büyük bir dayanışma, kardeşlik ve dostluğun oluşmasına vesile olur.

İslâm ahlâkı yaşandığında insanlara öğüt vermek, onları kötülüklerden sakındırıp doğru yola sevk etmek kolay olur. Dolayısıyla terör ve anarşi ancak sevgiyi, hoşgörüyü, barışı, affediciliği, şefkati ve merhameti emreden, insanı her türlü kötülük ve bozgunculuktan meneden İslâm ahlâkının yaşanmasıyla önlenir.

Terörle Mücadelede Bilginin Rolü

Terör ve anarşinin en büyük besleyicisi cehalettir. Cehalete karşı halkın bilinçlendirilmesi son derece önemlidir. Yaşadığımız toplumda insanların büyük çoğunluğunda az da olsa dinî bilgilerin izleri vardır; Allah'a ve dine inanır. Ancak büyük çoğunluk, dinin ve manevî değerlerin mahiyetine derinliğine vakıf değildir, sadece yüzeysel ve kulaktan dolma bilgilere sahiptir. Dolayısıyla dinin getirdiği güzel ahlâkı, gerçek manada hayata geçirmesi mümkün olamamaktadır. Bu sebeple cehaletin, yani bilgi eksikliğinin ortadan kaldırılması gerekir.

Terörün Önlenmesinde Sevgi ve Hoşgörünün Rolü

Kur'an'a dayalı sevgi, barış ve huzur ortamı oluşturmak terörü engelleyecek en etkin faktörlerden biridir. İman, sevgi, adalet ve hoşgörü; insanı sevmenin ve insan hayatına verilen önemin bir ifadesidir. Müslüman aldığı Kur'an terbiyesiyle dünya üzerindeki tüm insanların huzur ve güvenliğini sağlamayı, hoşgörülü ve sevgi dolu bir dünyada yaşamalarını canı gönülden ister. Bu, ona verilen imanî ve insanî bir sorumluluk, Allah'ın bildirdiği bir emirdir. Çünkü o, yüce Allah'ın, "*Ey İnananlar! Hep birden barışa girin, şeytana ayak uydurmayın, o sizin apaçık düşmanınızdır.*"³⁶ hitabı gereği, bütün insanları barış ve selamete davet etme mecburiyetindedir. Dolayısıyla samimî bir mümin hiçbir zaman anarşi ve teröre taraftar olmaz. Çünkü anarşi ve terör hiçbir hak ve hukuk tanımaz.

İnsanı sevmek ve onlara hoşgörülü davranmak dinin emridir. Yüce Allah kutlu elçisine hitaben bütün insanlara hoşgörülü

³⁶ Bakara, 2/208.

olmayı şöyle övmektedir: “Allah'ın rahmetinden dolayı, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet.”³⁷

Yoldan geçenlere eziyet veren bir diken, bir çakıl taşı kaldırıp atmayı dahi ahlâkî ve sevabı gerektiren bir kural olarak kabul eden³⁸ bir dinin mensubu, insana eziyet veren daha büyük bir olaya tevessül edemez. Teröre tevessül, Allah'ı sevmemenin bir ifadesidir. Çünkü Allah bozgunculuk yapanları sevmez.³⁹ Hâl böyle olunca Allah sevgisi insanları her türlü zorbalıktan uzak tutar. Dolayısıyla dinin hakikatlerini ve güzelliklerini, anlayacakları dil ve metotlarla uygun bir tarzda insanlara anlatmak, toplumun ve devletin görevidir.

Terörle Mücadelede Empati Bilincinin Rolü

Hangi konumda olursa olsun insan hayatının taşıdığı değer eşittir. Bir insan başka bir insanı haksız olarak öldürmeye kalkıştığında o insanın en az kendisi kadar yaşama hakkına sahip ve kendi canı kadar onun canının da değerli olduğunu düşünmesi gerekir. Onun için kan bedeli ve cezası, ne öldürenin, ne de öldürülenin sınıfına göre belirlenir. Bu nedenle öldüren kimsenin, bunun cezasını ödemekle sorumlu olduğunu bilmelidir.

Kur'an'a göre, öldüren kişi karşı tarafa çok büyük zarar verip incitmiş olmasına rağmen, yine de o, her şeyin ötesinde onun insan olarak kardeşidir. Bu nedenle yanılan kardeşine karşı hiddetini yener, intikam almaktan vazgeçer ve ölüm cezasını kaldırır, insan olarak derecesini yükseltmiş olur. Yüce Allah maktülün sahibine sunduğu alternatif cezalardan başka af da vardır ve mükafatını öbür dünyada alacağını bildirmektedir.⁴⁰ “...Kim hakkından vazgeçerse bu, onun günahlarına keffaret olur...”⁴¹ İslâm anlayışına göre, hedef ceza vermek değil, suçları önlemektir.

Bu âyet aynı zamanda, İslâm Ceza Hukuku'na göre, cinayetin bağışlanabilir bir suç olduğunu göstermektedir. Bu âyet, eğer dilerlerse öldürülen kişinin ailesinin kâtili bağışlamalarına izin verir. Bu durumda mahkeme, kâtile ölüm cezası vermek konusunda diretemez. Tabii ki eğer veliler isterse kâtil, öldürülenin ailesine diyet vermek zorundadır.

³⁷ Âl-i İmrân, 3/159.

³⁸ Müslim, İmâre 164.

³⁹ Mâide, 5/64.

⁴⁰ Bakara, 2/178; Mâide, 5/45.

⁴¹ Mâide, 5/45.

Sonuç:

Adını barış ve esenlikten alan ve her anılışında barışı akla getiren İslâmiyeti terörle birlikte anmak ya İslâm'ı bilmemek veya art niyet sahibi olmak demektir. Kim tarafından olursa olsun herhangi bir hedefe ulaşmak için terörü araç olarak kullanmak, ahlâkî ve insanî değildir. Terörün kullandığı bütün yöntemler ve doğurduğu sonuçlar, İslâmiyet tarafından reddedilmiştir. Savaşta bile ekinlere zarar vermeyi, çevreyi tahrip etmeyi; yaşlıları, silahsızları, kadınları ve çocukları öldürmeyi yasaklarken, barış halinde suçsuz insanlara zarar vermeyi nasıl tasvip edebilir? Kaynağı Allah, adı barış ve selâmet, amacı her iki dünyada da insanlığı mutlu etmek olan bir dinde, terörün yeri olamaz, olursa kaynağı ilâhî olamaz. Temelinde başkasına sıkıntı, eziyet ve acı çektirmek olan bir olguya, bütün insanlığa her iki dünyada da barış, huzur ve mutluluk getirmeyi ilke edinen bir dinin olumlu bakması düşünülemez.

Törörü baskı aracı olarak kullanmak, yönetimleri değiştirmek veya hizaya getirmek, bazı devletleri ekonomik veya siyasi yönden zayıf düşürmek gibi amaçlarla terörü besleyen veya organize edenler, bütün değerlerini kaybetmişlerdir. Artık dünya bunları tanımalı ve onlara zerre kadar saygı duymamalı, nefretle kınmalıdır. Çünkü her şeyden önce bunların insana ve insanlığa saygıları yoktur. Nice masum insanların ölümüne, her yönden mağdur olmalarına sebep olmaktadır. Bu tür toplum ve devletlerin, insanlığa verecekleri hiçbir ahlâkî ve insanî değerleri yoktur. Çünkü anarşi ve terör; haksızlığın, adaletsizliğin, suçsuz insanları öldürmenin ifadesidir.

Terör belâsına düşmemek için devlet toplum bireylerini bilinçlendirmeli, hak ve hukuk bilincini, helâl ve haram mefhumlarını, Allah'a hesap verme inancını, devlete bağlı olmanın dinî yönünü samimi bir şekilde vermelidir. Din hiçbir zaman kötülüğü emretmez, yeterki dinî bilgiler doğru ve samimi bir şekilde bireylere aktarılabilsin. Üzerlerine dünyü medeniyeti kurulmuş ve asırlar boyu devam etmiş kendi değerlerimize sahip çıkarsak, halledilmeyecek bir meselenin olmadığı görülecektir.

Özet

Bu makalede anarşi ve terörün ne anlama geldiği, Kur'an terminolojisindeki karşılığı, geliş gayesi ve ilahî kaynaklı olması itibarıyla İslâm'ın terörle bağdaşamayacağı, dolayısıyla terörü İslâm'la birlikte anmanın yanlışlığı, ayrıca terörle mücadelenin bireyler arası adâlati gerçekleştirmenin yanı sıra dinî ve ahlâkî değerlerin özümsemesi, eğitim, bilgi ve hoşgörü ile mümkün olabileceği izah edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anarşi, terör, İslam, Cchalet, art niyet

Ignorance Or Bad-Intention Of Mentioning Anarchy And Terror Together With Islam

Abstract

In this article it is tried to explain what terrorism means and its equivalent in the Qur'anic terminology, its incompatibility with Islam by taking into consideration the main goal of Islam and its dependence on the revelation and the wrongness of mentioning terrorism together with Islam. In addition, it is tried to explain that the fight against terrorism can be possible by means of realizing Justice among individuals as well as assimilating religious and moral values and enhancing tolerance and the level of education and information.

Key Words: Anarchy, terror, Islam, ignorance, bad-Intention.

www.cemalagirman.com